

Thực trạng và giải pháp nâng cao hiệu quả giáo dục chính trị - tư tưởng cho sinh viên Trường Đại học Tây Bắc trong giai đoạn hiện nay

Mai Trung Dũng*

*Trường ĐH Tây Bắc

Received: 16/11/2023; Accepted: 6/1/2024; Published: 16/1/2024

Abstract: The article analyzes concepts in political education about politics and ideology. From there, establish an operational definition of politics and ideology. A large amount of the article deals with the current situation and solutions to improve the effectiveness of political and ideological education for students at Tay Bac University in the current period.

Keywords: Political and ideological education for students; Solutions to improve the effectiveness of political and ideological education for students at Tay Bac University

1. Đặt vấn đề

Giáo dục chính trị, tư tưởng (GDCT-TT) là một nội dung của công tác tư tưởng của Đảng nói chung và công tác giáo dục ở các trường ĐH nói riêng, giúp SV hình thành thế giới quan và phương pháp luận khoa học đúng đắn, nâng cao bản lĩnh chính trị, thực hiện thắng lợi mục tiêu độc lập dân tộc và chủ nghĩa xã hội. Những nghiên cứu trước đây thường tập trung phân tích khái niệm tư tưởng, chính trị; GDCT-TT; có nêu lên thực trạng và đề xuất các biện pháp GDCT-TT cho HS, SV... nghiên cứu về chính trị, tư tưởng và GDCT-TT cho SV vẫn còn bỏ ngỏ và chưa được quan tâm nhiều. Thực trạng và giải pháp nâng cao hiệu quả GDCT-TT cho SV Trường ĐH Tây Bắc đang là vấn đề còn bỏ ngỏ, chưa được nghiên cứu. Vì vậy, bài viết này được thực hiện để chỉ ra thực trạng và đề xuất các giải pháp nâng cao chất lượng, hiệu quả GDCT-TT cho SV, góp phần nâng cao hiệu quả đào tạo giáo viên của nhà trường.

2. Nội dung nghiên cứu

2.1. Mục đích, nội dung, phương pháp, hình thức GDCT-TT cho sinh viên

Mục đích của GDCT-TT cho SV là giúp SV có được những hiểu biết về chủ nghĩa Mác – Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh, chủ trương, đường lối của Đảng, chính sách, pháp luật Nhà nước, có tình cảm yêu nước, yêu quê hương, học tập tốt, tu dưỡng tốt để trở thành người công dân gương mẫu, tích cực tham gia xây dựng và bảo vệ Tổ quốc.

Nội dung GDCT-TT cho SV gồm: giáo dục cho SV tình cảm yêu nước, yêu quê hương, lòng tự hào dân tộc; hiểu rõ phương hướng phát triển kinh tế, văn hoá xã hội của Nhà nước, ý thức về xây dựng một xã hội công bằng, dân chủ và văn minh; làm cho SV quan

tâm đến những vấn đề chính trị, xã hội đang diễn ra trong nước và trên thế giới, tham gia đấu tranh chống các tư tưởng phản động, lạc hậu, mê tín, dị đoan; rèn luyện cho SV ý thức tham gia các hoạt động xã hội ở địa phương và nhà trường.

Phương pháp GDCT-TT cho SV gồm: giảng giải, đàm thoại, nêu gương, luyện tập, rèn luyện, thi đua, khen thưởng, trách phạt,...

Hình thức tổ chức GDCT-TT cho SV gồm: tích hợp nội dung GDCT-TT vào các môn học, đặc biệt là các môn khoa học chính trị; xây dựng chuyên đề GDCT-TT; tổ chức các hoạt động trải nghiệm xã hội; tổ chức cuộc thi tìm hiểu về chính trị nhằm hình thành chính trị, tư tưởng cho SV.

2.2. Thực trạng GDCT-TT cho SV Trường ĐH Tây Bắc

2.2.1. Các văn bản Pháp lý về GDCT-TT cho SV hiện nay

Trong những năm qua, nhiều nghị quyết, chỉ thị, thông tư, công văn của Đảng, Nhà nước, Bộ Giáo dục và Đào tạo về GDCT-TT cho thế hệ trẻ nói chung, học sinh, SV nói riêng đã được triển khai, đạt được nhiều kết quả. Có thể kể đến: Quyết định số 585/QĐ-BGDĐT ngày 28/2/2022 ban hành Kế hoạch triển khai Quyết định số 1895/QĐ-TTg ngày 11/11/2021 của Thủ tướng Chính phủ phê duyệt Chương trình “Tăng cường giáo dục lý tưởng cách mạng, đạo đức, lối sống và khơi dậy khát vọng cống hiến cho thanh niên, thiếu niên, nhi đồng giai đoạn 2021-2030” của ngành Giáo dục; Quyết định số 1895/QĐ-TTg phê duyệt Tăng cường giáo dục lý tưởng cách mạng, đạo đức, lối sống và khơi dậy khát vọng cống hiến cho thanh niên, thiếu niên, nhi đồng giai đoạn 2021-2030, ... Các văn bản Pháp lý về GDCT-TT viện dẫn

nêu trên là môi trường pháp lý thuận lợi cho việc tổ chức GDCT-TT cho SV các trường ĐH nói chung, Trường ĐH Tây Bắc nói riêng.

2.2.2. Kết quả GDCT-TT cho SV

a. Kết quả GDCT-TT cho SV

Cấp ủy các cấp tiếp tục lãnh đạo, chỉ đạo tổ chức triển khai, quán triệt thực hiện có hiệu quả Chỉ thị số 23-CT/TW, ngày 09/02/2018 của Ban Bí thư TƯ Đảng khóa XII về tiếp tục đổi mới, nâng cao chất lượng, hiệu quả học tập, nghiên cứu, vận dụng và phát triển chủ nghĩa Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh trong tình hình mới; Nghị quyết số 71-NQ/TU, ngày 30/10/2013 của BCH Đảng bộ tỉnh về lãnh đạo công tác GDCT-TT đến năm 2015 và những năm tiếp theo. Công tác triển khai, quán triệt học tập Nghị quyết, Chỉ thị của Đảng được quan tâm chú trọng.

Nhà trường đã thực hiện tuyên truyền về chủ trương, đường lối của Đảng, chính sách pháp luật của Nhà nước; các quy định, quy chế, nội quy của nhà trường bằng các hình thức đa dạng: Tuyên truyền trên Pano, băng rôn; qua Website của Trường (150 bài viết), phát thanh (145 bài viết và tin bài), Website của Phòng (50 bài viết). Thực hiện tuyên truyền phổ biến qua tổ chức các hội nghị, hội thảo, sinh hoạt chuyên đề và các sự kiện trong năm học.

Qua 04 năm thực hiện Chỉ thị 05-CT/TW, Đoàn Trường đã tổ chức 04 lớp quán triệt, học tập Chỉ thị 05-CT/TW và 26 lớp bồi dưỡng nghiệp vụ công tác Đoàn gắn với học tập các chuyên đề hằng năm cho cán bộ, đoàn viên thanh niên ở cơ sở. Đồng thời, tổ chức 13 lớp bồi dưỡng cho đoàn viên cơ sở, với sự tham gia của 54 cán bộ đoàn, 4.000 lượt đoàn viên thanh niên tham gia.

Đoàn Trường ĐH Tây Bắc phối hợp với các cơ quan liên quan tổ chức các hoạt động giáo dục văn hóa, lịch sử, đạo đức, lối sống cho SV. Nắm bắt tư tưởng, tình hình SV đã và đang được Đảng ủy và Lãnh đạo trường đổi mới, từng bước đáp ứng được yêu cầu trong tình hình mới. Đặc biệt các hoạt động.

- Công tác phát triển Đảng trong SV được BCH Đảng bộ quan tâm chỉ đạo sát sao, thực hiện đồng bộ từ các Chi bộ khoa và đạt nhiều kết quả quan trọng; hàng năm có hơn 100 Đảng viên mới được kết nạp, giai đoạn 2013-2023 trường ĐH Tây Bắc đã có hơn 1.000 đảng viên mới được vinh dự đứng vào hàng ngũ của Đảng. Công tác phát triển đảng đã trở thành động lực phấn đấu của nhiều SV.

- Thực hiện nghiêm túc các nội dung tại Quyết định số 3296/QĐ-BGDĐT ngày 30/8/2018 của Bộ GDĐT phê duyệt Đề án “Tăng cường quản lý, giáo dục chính trị tư tưởng đối với HSSV trên môi trường

mạng đến năm 2025”.

b. Những hạn chế

Việc triển khai thực hiện Chỉ thị, Nghị quyết của Đảng, đảng ủy cấp trên, cấp ủy chi bộ về công tác GDCT-TT có lúc còn chậm, chưa kịp thời. Đôi lúc còn bị động, thiếu sáng tạo và còn mang tính dập khuôn.

Nội dung GDCT-TT cho SV chưa thực sự gần gũi với thực tế công tác của họ. Đổi mới hình thức, phương pháp GDCT-TT cho SV còn thiếu tính đồng bộ và chưa được thường xuyên.

2.3. Các giải pháp nâng cao chất lượng, hiệu quả GDCT-TT cho SV Trường ĐH Tây Bắc

2.3.1. Đổi mới PPGD và học tập các môn Khoa học chính trị (KHCT) cho SV

Đổi mới phương pháp PPDH các môn KHCT là yêu cầu có tính bắt buộc để từng bước khắc phục những hạn chế trong giảng dạy và học tập các môn KHCT ở nước ta. Đề đổi mới PPDH các môn KHCT, trước hết cần nâng cao nhận thức cho các chủ thể về tầm quan trọng của vấn đề này.

Khi đổi mới PPDH tất yếu phải quán triệt yêu cầu phát huy tính tích cực, độc lập, sáng tạo của người học. Phát huy tính tích cực, độc lập, sáng tạo của người học là tạo mọi điều kiện để cho người học - cái đôi tượng, cái trung tâm - phát triển trí tuệ, trí thông minh của mình.

Giảng viên cần ứng dụng CNTT để xây dựng hệ thống bài giảng điện tử được lưu giữ dưới dạng video trong đó bao gồm các thành tố: hình ảnh, audio, text và các liên kết. Bài giảng điện tử là yếu tố thay thế những giờ giảng trực tiếp trong đào tạo truyền thống. Với hình thức này giảng viên kết hợp với trình chiếu powerpoint để bài giảng thêm phong phú; đồng thời các video tham khảo cũng có thể được sử dụng đan xen trong quá trình giảng dạy.

Đề đổi mới PPDH các môn KHCT, bản thân mỗi GV phải không ngừng tự đổi mới, nâng cao trình độ chuyên môn, phẩm chất đạo đức, năng lực nghề nghiệp để đáp ứng được yêu cầu ngày càng cao của quá trình giảng dạy các môn KHCT.

2.3.2. Tăng cường đào tạo, bồi dưỡng đội ngũ cán bộ GDCT-TT

Tăng cường bồi dưỡng năng lực cho các GV giảng dạy lý luận chính trị, cán bộ chuyên trách phòng Công tác chính trị & Quản lý người học và các các cán bộ, GV liên quan để họ có thể tham gia một cách hiệu quả, chất lượng GDCT-TT cho SV.

Xây dựng, củng cố đội ngũ báo cáo viên có chất lượng, có bản lĩnh chính trị, có kiến thức, có kỹ năng truyền cảm, thuyết phục, lôi cuốn, qua đó nắm bắt tình hình tư tưởng, dư luận xã hội trong đội ngũ cán bộ,

đảng viên; viết bài đấu tranh phản bác các luận điệu xuyên tạc, âm mưu diễn biến hòa bình của các thế lực thù địch.

Hàng năm, tổ chức tập huấn, bồi dưỡng cho cán bộ chuyên trách làm công tác tuyên truyền, giáo dục, báo cáo viên, tuyên truyền viên theo hướng lựa chọn đúng người, có trình độ chuyên sâu, có kỹ năng tuyên truyền, vận động, thuyết phục.

Định kỳ tổ chức các buổi nói chuyện thời sự, gặp gỡ, đối thoại với SV về tình hình trong nước và quốc tế, giải đáp các vấn đề SV quan tâm gắn với việc thực hiện nhiệm vụ chính trị ở địa phương.

Đổi mới nội dung, chương trình, tài liệu ĐTBĐ cán bộ về chính trị, nghiệp vụ công tác GDCT-TT phù hợp với yêu cầu, tình hình mới.

2.3.3. Tăng cường chủ động phát hiện, bồi dưỡng, phát triển đảng viên trong SV

Đẩy mạnh công tác tuyên truyền, GDCT-TT, tạo sự chuyển biến mạnh mẽ về nhận thức, trách nhiệm của cấp ủy, đội ngũ đảng viên và các đoàn thể chính trị - xã hội

Quán triệt nắm vững những quan điểm, nguyên tắc xây dựng Đảng, bám sát yêu cầu nhiệm vụ chính trị và đặc điểm của SV để xác định chương trình, kế hoạch phát triển đảng viên trong SV và triển khai thực hiện chặt chẽ, nghiêm túc để bảo đảm được yêu cầu cả về chất lượng và số lượng, có cơ cấu phù hợp, bảo đảm tính kế thừa phát triển liên tục.

Cấp ủy của nhà trường tích cực tạo nguồn, chủ động phát hiện, bồi dưỡng phát triển đảng viên. Tăng cường lãnh đạo, chỉ đạo phát động các phong trào quần chúng, đặc biệt là hoạt động của đoàn thanh niên.

Phát huy tốt vai trò, trách nhiệm của các tổ chức, các lực lượng tham gia công tác phát triển đảng viên trong SV.

2.3.4. Phát huy vai trò chủ động, nng cốt, xung kích của Đoàn TNCS Hồ Chí Minh, Hội SV trong GDCT-TT cho SV

Coi trọng vấn đề GDCT-TT cho các thành viên trong tôn chỉ, mục đích hoạt động. Đặc biệt, cần phát huy vai trò xung kích của Đoàn TN, Hội SV trong GDCT-TT cho đoàn viên, SV.

Thường xuyên trao đổi, đối thoại với SV, kịp thời nắm bắt và dự báo tình hình tư tưởng, định hướng dư luận xã hội; đồng thời, đấu tranh, phê phán, uốn nắn nhận thức lệch lạc, biểu hiện sai trái trong cán bộ, đoàn viên.

Tích cực tìm tòi những phương thức sáng tạo trong GD SV, góp phần củng cố tổ chức đoàn trong sạch, vững mạnh về chính trị và tạo nên những điểm sáng về GDCT-TT cho SV. Trong đó, giáo dục lý tưởng, đạo

đức cách mạng, lối sống văn hóa cho SV là một mặt công tác quan trọng, thường xuyên.

Đoàn TNCS Hồ Chí Minh, Hội SV cần có sự kết hợp hiệu quả với các khoa LLCT để tổ chức thường xuyên và hiệu quả các cuộc thi tìm hiểu các môn khoa học Mác-Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh, tạo ra “không gian” văn hóa lành mạnh, bổ ích cho SV rèn luyện, cống hiến và trưởng thành, rèn luyện năng lực chính trị và nâng cao ý thức chính trị của họ trong hoạt động thực tiễn.

2.3.5. Đa dạng hóa các hình thức, phương pháp GDCT-TT cho SV

GDCT-TT cho SV thông qua các hình thức như:

Học tập chính trị; sinh hoạt chính trị, tư tưởng; nghiên cứu chuyên đề; thông báo chính trị - thời sự, đọc báo, xem truyền hình; thông qua thực hiện các phong trào thi đua, cuộc vận động, kỷ niệm các ngày lễ lớn, ngày truyền thống, hoạt động VHVN và các thiết chế văn hóa, thiết chế dân chủ trong SV; thông qua các buổi học tập, nói chuyện ngoại khóa; nghiên cứu thực tế thăm các di tích lịch sử; các cuộc vận động, phong trào thi đua; các câu lạc bộ; các hoạt động đền ơn đáp nghĩa....

Tuyên truyền, phổ biến GDCT-TT trên các trang chuyên mục, hình ảnh, clip tuyên truyền, trên mạng xã hội, website của nhà trường; thông qua các diễn đàn trên internet, mạng nội bộ, trang thông tin Fanpage, nhóm zalo trên mạng xã hội.

3. Kết luận

Chính trị - tư tưởng là một bộ phận của ý thức xã hội, là hệ tư tưởng của giai cấp cầm quyền. Sinh viên Việt Nam có chính trị - tư tưởng là người có ý thức về độc lập dân tộc, về sự giàu mạnh, phồn vinh của đất nước, “để sánh vai cùng các cường quốc năm châu” như Bác Hồ đã dạy.

GDCT-TT cho SV là khơi dậy tinh thần yêu nước, ý chí tự cường, tinh thần đoàn kết, khát vọng xây dựng đất nước hùng cường, phồn vinh, hạnh phúc của toàn dân tộc, đây là một hoạt động lớn, có tính chiến lược lâu dài, cần có sự tham gia của cả hệ thống chính trị. Nhà trường phải là đơn vị tiên phong trong giáo dục giá trị cho thế hệ trẻ “vì lợi ích trăm năm trồng người”.

Tài liệu tham khảo

- [1] Trần Thị Anh Đào (1994), *Tìm hiểu khái niệm tư tưởng*, Tạp chí NCLL, Số 2.
- [2] Lương Khắc Hiếu (Chủ biên) (2017), *Cơ sở lý luận công tác tư tưởng của Đảng Cộng sản Việt Nam*, Nxb. Lý luận chính trị, Hà Nội
- [3] Từ điển Bách khoa Việt Nam (1995), Tập I, Trung tâm từ điển, Hà Nội.
- [4] Từ điển bách khoa toàn thư Liên Xô (1975), Nxb Chính trị quốc gia, Hà Nội.